

05.08.2013.

Rīgā

Nr. 2013/PV32

**LATVIJAS REPUBLIKAS IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES MINISTRIJAS
VALSTS SEKRETĀRĀ VIETNIECEI Ķ.cien. S. Batarei*****Atzinums par Augstākās izglītības un zinātnes attīstības pasākumu plānu 2013.gada 2.pusgadam un 2014.gadam (turpmāk tekstā – plāns).***

Atsaucoties uz Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas 2013.gada 24.jūlija vēstuli Nr.01-17/3316 Latvijas Studentu apvienība (turpmāk tekstā – LSA) nosūta savu atzinumu un reizē aicina LR Izglītības un zinātnes ministriju sniegt komentārus par LSA izvirzītiem secinājumiem.

1. LSA vērš uzmanību, ka jebkuras reformas (t.sk. augstākajā izglītībā) būtu jāievieš pēc skaidriem un iepriekš identificētiem kritērijiem – plānā tas nav atspoguļots.
2. Plānā nav uzsvērts reģionālo augstskolu aspekts. Šobrīd budžeta vietām reģionālajām augstskolām tiek veltīts tikai 18% no kopējā budžeta finansējuma, kas ir katastrofāli zems un nevienlīdzīgs rādītājs. Līdz ar to tiek ierobežota augstākās izglītības pieejamība un kvalitāte, kavējot Latvijas reģionu vienmērīgu attīstību. Diemžēl šī tendence saglabājas arī plānā, kas ir nepieņemami.
3. Apšaubāms un visai neskaidrs jautājums ir par finanšu līdzekļu pieejamību plāna īstenošanai.
4. Plānā (vairākās vietās) tiek lietoti līdz šim neizskaidroti jēdzieni „izcilība” un „ekselence” (piemēram, 6., 19. lpp.), būtu nepieciešams minētos jēdzienus plašāk izskaidrot, definējot jēdzien saturu un interpretācijas. Tieši ar minēto jēdzien starpniecību plānā iecerēts iedalīts valsts finansējumu.
5. LSA uzver, ka plānotās AII absolventu darba gaitu monitoringa sistēmas īstenošanā tiek ignorētas mikroekonomiskās tendences Latvijas reģionos.
6. Plānā minēts, ka palielinot AII akadēmiskā personāla zemāko darba algas likmi par 10%, tiks paaugstināta jauno, talantīgo un augsti kvalificēto speciālistu motivācija pievērsties akadēmiskajam un zinātniskajam darbam Latvijā (14 lpp.). Domājot par zinātnes nozares sekmīgu attīstību, minētais rādītājs (10%) ir nepietiekams un kritiski zems, ar šādu palielinājumu izvirzītā tēze par motivācijas paaugstināšanu neiztur kritiku.
7. Plānā minēts, ka profesūras darba rezultātu novērtēšanai ir jāpiemēro starptautiskie kritēriji un ievēlēšanai ir jānotiek atklātos, starptautiskos konkursos (6.lpp.). Īsti nav izprotama vai ideja, jo šobrīd profesūras darba rezultātu novērtēšanā piedalās starptautiskie eksperti. Par starptautiskiem konkursiem uz profesoru vietām būtu vērā ņemama tikai tad, ja profesoriem Latvijā maksātu starptautiskam līmenim atbilstošas

- algas. Nevar dalīt *lētos* augstas kvalitātes (vietējos) un *dārgos* augstas kvalitātes (ārzemju) profesorus.
8. LSA vērš uzmanību, ka kopīgām starpaugstskolu doktorantūras programmām jābūt balstītiem uz brīvprātības un vienlīdzības principiem, nevajadzētu šo procesu veicināt tikai administratīvā ceļā.
 9. Plānā minēts, ka ir jāizvērtē iespējas izveidot arī mākslas doktorantūru (kas nav zinātnes doktorantūra) līdz 2014.gadam. LSA uzskata, ka nevis jāizvērtē iespējas, bet gan jāizveido mākslas doktorantūra līdz 2014.gadam.
 10. LSA uzskata, ka Latvijas zinātnes kapacitāte ir pietiekama, lai mēs paši veidotu nacionālo novērtēšanas/akreditācijas aģentūru. Aicinām IZM nodrošināt atbalsta pasākumus nacionālās aģentūras izveidei un darbībai, saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2012.gada 25.septembra sēdes protokolu 45.§ 5
 11. LSA uzsver, ka plānā nav atspoguļota mūžizglītības nozīme un tās tālākā attīstība augstākās izglītības kontekstā, kaut gan vairākas valstis atzīst¹, ka ir jāuzlabo augstākās izglītības pieejamība vecākajai paaudzei. Pēc dažu Eiropas valstu domām, demogrāfisko izmaiņu ietekme uz politikas attīstību izpaudīsies kā lielāks atbalsts mūžizglītībai un lielāka uzmanība izglītības pieejamībai un studentu kopuma dažādošanai. Tās valstis, kam, iespējams, būs raksturīga gan darbspējīgā vecuma iedzīvotāju skaita samazināšanās, gan pieaugošs pieprasījums pēc augstākās izglītības absolventiem darba tirgū, plāno palielināt mūžizglītības iespējas.
 12. Eiropas Savienībā kopumā valsts finansējums veido vairāk nekā 85% no augstākās izglītības kopējā finansējuma². Vienlaikus ir skaidrs, ka noturīgs valsts finansējums ir izšķiroši svarīgs, lai šis sektors varētu turpināt attīstīties, kā arī lai paplašinātu izglītības pieejamību un panāktu studentu skaita palielināšanos. Latvija ir viena no tām Eiropas valstīm, kuras budžeta finansējums augstākajai izglītībai ir krasi samazināts līdz pat 60% no 2008.gada līmeņa. Plānā skaidri jādefinē mērķis, kas paredz finansējuma palielinājumu augstākai izglītībai.

Latvijas Studentu apvienības prezidents:

Mikus Dubickis

Sagatavoja: Pāvels Jurs
29746187, pavel.s.jurs@lsa.lv

¹ *Modernisation of Higher Education in Europe 2011: Funding and the Social Dimension.*

² *Turpat.*